

VOOR EEN FRACTIE VAN DE PRIJS

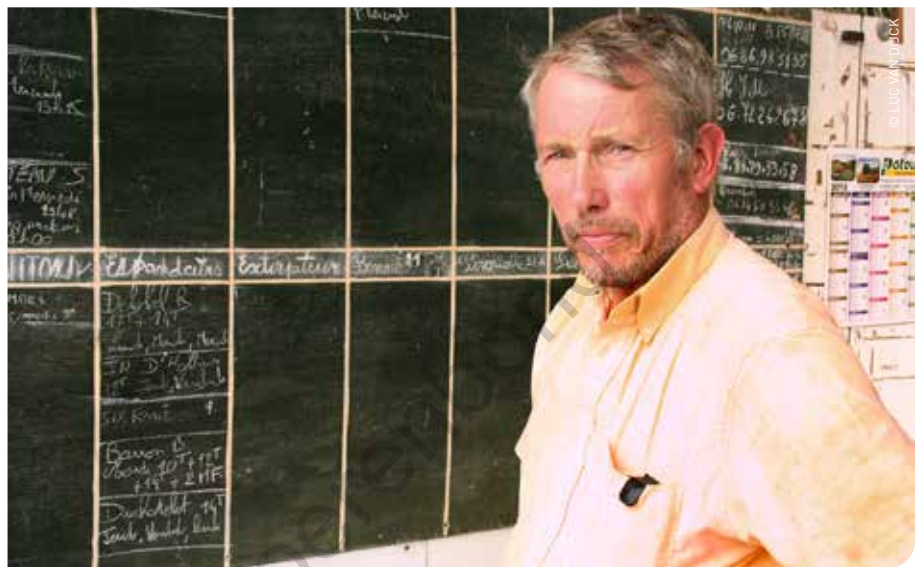
Het voordeel van een machinecoöperatie is dat de leden steeds met modern en performant materieel kunnen werken. De machines worden efficiënt gebruikt. De vergoeding voor het gebruik is maar een fractie van de kost om de machines zelf aan te kopen. – *Luc Van Dijck*

De machinecoöperatie Cuma (*coopérative d'utilisation de matériel agricole*) de la Croix au Bois heeft haar zetel in Frelinghien. Dit dorp ligt in het Franse departement Nord Pas-de-Calais op de grens met België, 20 km ten zuiden van Ieper. De machinerie is opgericht in 1948 en is gestart met 7 bedrijven. Het is een van de oudste machinecoöperaties in de regio. De machinerie is een concept dat in deze streek goed aanslaat. Dat heeft ook te maken met de schaal van de bedrijven. De echt grote bedrijven werken met hun eigen machines. De Cuma's in het departement zijn georganiseerd binnen de *Fédération régionale des Cuma Nord Pas-de-Calais*. De federatie organiseert ook wintervergaderingen voor de bestuurders. Daar komen niet alleen technische kwesties ter sprake, maar ook thema's zoals menselijke relaties en conflictbeheer.

Vandaag zijn er 55 bedrijven aangesloten bij de Cuma de la Croix au Bois. Door de samenwerkingsverbanden van landbouwers (zoals de GAEC's, wat staat voor *groupement agricole d'exploitation en commun*), gaat het hier over ongeveer 100 actieve landbouwers. Sinds 10 jaar is het aantal leden stabiel, maar de totale bedrijfsoppervlakte is groter geworden. De gemiddelde bedrijfsoppervlakte is 50 ha. Dat gaat van kleine groentebedrijven van een paar ha tot bedrijven van 140 ha. De meeste bedrijven liggen binnen een straal van 5 km rond Frelinghien. Er zijn ook een paar coöperanten uit het Waalse Komen.

Met chauffeur?

Melkveehouder Christophe Destombes was tot begin dit jaar voorzitter en is momenteel ondervoorzitter van de Cuma de la Croix au Bois. Hij vertelt gedreven over de werking van de machinerie. "Wij hebben een vijftigtal machines beschikbaar voor heel uiteenlopende activiteiten: alle grondbewerkingen zoals ploegen, breken en eggen; zaaïen; aardappelen planten, rooien en inschuren; maïs zaaïen en oogsten; grasoogst en graslandonder-

Ondervoorzitter van de Cuma de la Croix au Bois, Christophe Destombes: "Ik gebruik op mijn bedrijf alleen al machines voor een totale waarde van 800.000 euro en ik betaal daarvoor een huur van 21.000 per jaar."

Een ervaren bestuurder werkt sneller en is efficiënter.

houd; mesttransport, mest spreiden en injecteren; transport ... Om niet te vergeten onze 4 tractoren en de zelfrijdende voermengwagens. Een maaidorser hebben we niet. We hebben een loods en een machinewerkplaats in het dorp. We hebben onder de leden allerlei specialisaties en proberen op iedere vraag een antwoord te geven. Als er morgen enkele leden een gespecialiseerde machine vragen en als het voorstel haalbaar is, dan gaan we ervoor. De afschrijvingstermijn varieert volgens de machine. We vervangen de machines op tijd. Zo hebben we steeds het meest moderne materieel. Daar is iedereen het best mee gediend. Voor een jonge tweedehands-machine krijg je bovendien nog een goede prijs."

De Cuma heeft 2 betaalde medewerkers in dienst. Er is een mecanicien voor het technisch onderhoud die ook met de

machines rijdt en een tweede medewerker die voltijds met de machines werkt. Bepaalde machines voor de aardappelen maïsteelt, voor de grasoogst, voor gewasbescherming... kunnen immers alleen gehuurd worden samen met een ervaren bestuurder. Die heeft meer kennis, werkt sneller, verliest minder tijd en werkt efficiënter. Je moet dan zowel de machine als de tractor én de bestuurder huren. Andere machines kunnen gehuurd worden met of zonder chauffeur. Zo kost een tractor van 190 pk 28 euro per uur alles inbegrepen; een zaaimachine kost 22 euro per ha; een chauffeur kost 18 euro per uur ... Een verzekering tegen schade is verplicht. Schade door een professionele fout moet de gebruiker zelf vergoeden.

Iedere morgen tussen 8 en 9 uur kunnen de landbouwers de Cuma contacteren om machines vast te leggen. De eerste heeft voorrang. De 'bestellingen' worden op een bord ingeschreven. Het systeem met 55 bedrijven is houdbaar omdat niet alle landbouwers dezelfde machines gebruiken en omdat niet iedereen alles op hetzelfde moment wil doen. "Hoewel,

soms wordt het krap”, zegt Christophe. “Zo zaaien wij hier 180 ha graan op 2 weken tussen 10 en 25 oktober. Dat is meer dan 10 ha per dag. Dat is rijden! Als het weer tegenzit, wordt het helemaal ingewikkeld.”

Koopje

Hoe gaat de aankoop van een machine in zijn werk? “Nemen we als voorbeeld de zelfrijdende voedermengwagen die we 4 jaar geleden aankochten. Er waren 5 veehouders geïnteresseerd. Die hebben een voorstel gedaan aan het bestuur voor de aankoop van een bepaalde machine. Het bestuur ging akkoord en kocht de machine aan. De Cuma krijgt een subsidie van het departement voor de aankoop van landbouwmachines. Er lopen nu ook speciale programma’s met een verhoogde subsidie zoals voor machines voor biologische landbouw en voor bepaalde technieken in de gewasbescherming en de bemesting. De mengvoerwagen kostte 150.000 euro. We kregen 20% aankoop-

subsidie van het departement. Dat is 30.000 euro. Rest 120.000 euro. Elk van de 5 landbouwers moest 4000 euro storten in het kapitaal van de Cuma. Dat maakt samen 20.000 euro. Rest 100.000 euro. Dat bedrag lenen we bij de bank. De lening wordt terugbetaald door de gebruikers in functie van het aantal koeien op ieders bedrijf. Ik zit ook in die groep. Ik heb 4000 euro betaald om een machine te kunnen gebruiken die 150.000 euro kost. Dat vind ik een koopje. Vervolgens betalen de verschillende vennoten gezamenlijk de lening af naargelang ze de machine gebruiken. In de maandelijkse leninglast zitten ook de mazout en de bestuurder. Dat is nog iemand anders dan de 2 vaste medewerkers. Die man werkt 2 uur per dag voor de 5 bedrijven. Bij mij heeft hij 20 minuten werk om 100 koeien en het jongvee te voeren.”

Nieuwe leden

Stel dat een nieuw lid zich aanmeldt omdat hij een of meerdere machines wil

gebruiken. Voor de reeds aanwezige machines kijken de vennoten, die destijds het voorstel tot aankoop deden en de machine mee financierden, na of er nog beschikbare uren zijn. Indien ja, dan kan de aanvraag doorgaan. Indien er geen ruimte meer is, kan eventueel onderzocht worden of een grotere machine een optie is...

Ieder nieuw lid investeert voor 500 euro in aandelen van de coöperatie, dat is de vaste minimale inbreng in het kapitaal van de Cuma. Daarnaast draagt elk lid op basis van zijn ‘zakencijfer’ extra bij in het kapitaal. Het zakencijfer is de totale huurprijs die het lid per jaar betaalt; het geeft aan in welke mate het lid gebruikt maakt van (de machines van) de coöperatie. Om de 3 jaar wordt die bijdrage herberekend op basis van het gemiddelde verbruik over die 3 jaar. Deze extra bijdrage bedraagt 20% van het zakencijfer. Is het gemiddelde zakencijfer over de laatste 3 jaar bijvoorbeeld 1000 euro per jaar, dan moet de venoot 200 euro bijstorten in het kapitaal. Is het gebruik verminderd, dan krijgt de venoot een evenredig deel uit het kapitaal terugbetaald. De dag dat het lid stopt, recupereert hij zijn kapitaal: zijn initiële inleg van 500 euro en wat hij nadien heeft bijgestort. Er geldt een verplichting van engagement bij de Cuma voor 7 jaar. Bij de aankoop van een nieuwe machine moet het engagement voor 7 jaar hernieuwd worden.

Het dagelijks werk

Christophe Destombes kan niet zonder de Cuma. “Het is een bewuste keuze om niet zelf te investeren in machines. We zijn met 3 landbouwers die geen grote tractor hebben. Voor het veldwerk gebruik ik de trekkers van de Cuma. Dan kies ik de beste trekker met de juiste trekkracht voor het te leveren werk. Keuze te over. Ik gebruik op mijn bedrijf alleen al machines voor een totale waarde van 800.000 euro en ik betaal daarvoor een huur van 21.000 per jaar. Als je 800.000 euro zou willen lenen met een afbetaling van 21.000 euro per jaar, dan zou je al 40 jaar lang alleen al het kapitaal moeten aflossen, zonder de intrest te rekenen. Vergeet ook de aankoopsubsidie niet. Volgens mij is het enige nadeel van het systeem dat ik niet steeds mijn werk kan doen wanneer ik het zou willen. Maar er zijn collega’s die altijd gehaast zijn en er zijn er voor wie het werk nog wat kan wachten. En eigenlijk is dat een geluk, want precies door die heterogeniteit is het systeem werkbaar. Je moet de goede mentaliteit hebben en willen samenwer-

1

© LUC VAN DIJCK

2

© LUC VAN DIJCK

3

© LUC VAN DIJCK

1 en 2 De meeste machines hebben een teller om het gebruik te registreren. 3 Er zijn een vijftigtal machines beschikbaar voor heel uiteenlopende activiteiten.

ken met je collega's. Afspraken maken: vandaag jij en morgen ik. We proberen zo efficiënt mogelijk te werken. Samenwerking loont. Dat je soms werk moet (laten) uitvoeren in mindere weersomstandigheden, is een nadeel. Maar uit de slechte ervaringen leren we.

De statuten en het huishoudelijk reglement

Ieder jaar is er een algemene vergadering. Daar zijn ongeveer 40 van de 55 bedrijven aanwezig. De jaarrekening wordt er gepresenteerd ter goedkeuring. Doordat de gebruikers ook venoot zijn, streeft de coöperatie naar een ideale prijs voor de gebruiker. In het coöperatieve model worden de beslissingen genomen volgens het principe 'elke persoon heeft één stem'. De beslissingen zijn voor iedereen gelijk. De grootte van het bedrijf en het geïnvesteerde kapitaal zijn niet bepalend. De Cuma wordt geleid door een bestuur van 9 personen. De bestuurders hebben een mandaat van 3 jaar. Ieder jaar worden 3 mandaten herv Kiesbaar gesteld. Iedereen kan zich verkiesbaar stellen. Doordat voorstellen voor bijvoorbeeld de aankoop van een

COOPBURO

Coopburo, de coöperatieve dienstverlener van Cera, informeert, inspireert en adviseert mensen, organisaties en het beleid over coöperatief ondernemen. Coopburo begeleidt zowel nieuwe initiatieven als gevestigde coöperaties in diverse sectoren. Daarnaast biedt Coopburo een uitgebreid vormingsaanbod aan en verkent het vanuit actuele maatschappelijke uitdagingen nieuwe toepassingsmogelijkheden voor coöperatief ondernemen.

Geloof je in de meerwaarde van coöperatief ondernemen samen met andere boeren, andere organisaties en/of consumenten en heb je een idee? Schrijf je dan in voor een Coop Workshop. Wil je je als (startende) bestuurder van een agrarische coöperatie verder bekwamen? Neem dan deel aan de bestuurderscursus voor agrarische coöperaties. De cursus start op 2 december. Inschrijven kan tot 2 november.

Meer info via www.coopburo.be > Kalender

nieuwe machine bediscussieerd moeten worden, krijgen de vennoten vaak ook een andere kijk op de zaak. Beslissingen worden bij gewone meerderheid genomen. Een geheime stemming is uitzonderlijk. "Voor de toekomst willen we onze dienstverlening nog verbeteren. Er zijn

nog wel wat machines die we kunnen aankopen. Maar zoals gezegd ligt de beslissing daarover helemaal bij de vennoten zelf. Dat is nu net het sterk punt van onze coöperatie; de gebruikers maken ook het beleid", besluit Christophe Destombes. ■